

блог-платформе идет достаточно бурное обсуждение, поступают многочисленные жалобы, есть и разбирательства. Происходит все это открыто, информация доступна всем гражданам.

С введением в промышленную эксплуатацию Веб-портала и шлюза «e-gov» госорганы уже оказывают более 39 электронных услуг, в том числе 16 – физическим лицам [9].

Работает ряд отраслевых баз данных, создана информационная система «Электронные государственные закупки», благодаря которой предприниматель, не выходя из офиса, может делать свои предложения и участвовать в конкурсах. Теперь осуществляется так называемый транзакционный этап, что подразумевает возможность осуществления платежей (налогов, сборов) в режиме «реального времени». И госзакуп – яркая транзакционная услуга. Государство полностью перешло на его электронный формат с первого января 2010 г. На сайте www.goszakup.gov.kz [10] можно посмотреть, какие учреждения проводят госзакупки, ознакомиться с их правилами. Уже сейчас реализованы 17 тыс. тендеров и экономия в среднем при переводе конкурсов в новую систему составляет 23%.

Таким образом, применение информационных технологий в коммунальном хозяйстве города позволяет расширить спектр предоставляемых услуг, обеспечить своевременное и качественное их получение при минимальных материальных затратах средств и времени со стороны потребителей.

1.Иванченко В.А. Развитие инновационно-инвестиционного процесса в условиях современной России: Дисс. ... канд. экон. наук. – М., 2004.

2.Курносов И. Россия на пути в информационное общество // Сети. – 1996. – №2.

3.www.astana10.com.

4.<http://www.astana.kz>.

5.<http://www.asaus.kz>.

6.<http://astana.ru>.

7.<http://www.astana.dan.kz>.

8.<http://www.303030.kz>.

9.<http://e-gov.kz>.

10.<http://www.goszakup.gov.kz>.

Получено 15.04.2010

УДК 658.286.1

М.О.НАУМЕНКО, канд. экон. наук

Академія внутрішніх військ МВС України, м.Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ ОБЛІКУ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

Визначено розуміння консолідованого обліку з точки зору функцій менеджменту

інтегрованого об'єднання підприємств. Розроблено структуру консолідованого сховища даних, орієнтованого на попереднє оброблення облікової інформації та забезпечення доступу учасників корпоративної організації до інноваційного знання.

Определено содержание понятия консолидированный учет при его представлении через функцию менеджмента интегрированного объединения предприятий. Разработана структура консолидированного хранилища данных, ориентированного на предварительную обработку информации и обеспечение доступа участников корпоративной организации к инновационному знанию.

The consolidated accounting concept is determined. Accounting is considered as a integrated enterprise management function. The structure of consolidated data warehouse is proposed. Accounting focuses on information pre-processing. There are accesses of corporate organization members for innovative knowledge is provided. The members of corporate organization access to innovative knowledge are given.

Ключові слова: корпоративна структура, стратегічний облік, консолідація обліку, концепції стратегічних систем вимірювання, корпоративне сховище даних.

В умовах негативного прояву наслідків світової фінансово-економічної кризи національним товаровиробникам досить складно досягти успіху у конкурентній боротьбі, використовуючи лише традиційні ресурси та підходи. Актуальною тенденцією нині є переорієнтування на ефективне використання нематеріальних ресурсів та знань підприємств. Саме знання є підґрунтям появи нової функції менеджменту, в задачу якої входить акумулювання інтелектуального капіталу, виявлення й поширення наявної інформації та досвіду, створення засад для розповсюдження й передачі інформації про наявні у різних суб'єктів ринку компетенції. Отже, лише об'єднання закладених у компетенції різних підприємств системи діяльності можливо забезпечити синергію потенціалів, а отже, й покращити конкурентне становище національної економічної системи.

В цьому аспекті слід звернути увагу, що головним джерелом отримання та зберігання інформації на підприємстві є система бухгалтерського обліку. Лише вона містить достатнє теоретико-методологічне підґрунтя, документаційну інфраструктуру й інструментарій для узагальнення інформації в системі облікових рахунків. Разом з тим, облікова система (навіть на рівні управлінського обліку) є надто зарегламентованою як на законодавчому рівні (зокрема в рамках Закону [1]), так і в розрізі прийнятої практики узагальнення операцій. Означені потреби фіксування знань і здійснення на цьому підґрунті консолідації компетенції відокремлених суб'єктів господарювання в рамках утворення корпоративних структур (КС) потребують більш широкого визначення облікового процесу. Відповідно далі будемо розглядати облік не як подано в Законі [1], а з точки зору обліку як функції управління.

Очевидно, визначення обліку у такому аспекті потребує розширення розуміння змісту облікового процесу. Тут, думається, доречним буде орієнтуватися на розвиток тлумачення "стратегічний облік". Саме стратегічний аспект облікового процесу, якій нажаль характеризується досить суперечливим сприйняттям різними вченими-економістами, виступатиме як інформаційне підґрунтя утворення КС. Слід звернути увагу, що досить часто стратегічний облік ототожнюють з управлінським. Підтвердженням цьому є його тлумачення як системи реєстрації, узагальнення й представлення даних, необхідних для прийняття стратегічних управлінських рішень системою менеджменту [12] або як області перетинання різних фінансових функцій (фінансового менеджменту, управлінського й фінансового обліку та управління грошовими коштами) [9]. Таке розуміння стратегічного обліку не є виправданими саме через ретроспективність зафіксованої у ньому інформації. Більш дієвою буде ідентифікація сутності стратегічного обліку в рамках концепцій стратегічних систем вимірювання (так званих Performance Measurement [8, 13]) й особливо в рамках концепції збалансованої системи показників, Balanced Score Card [5]. Отже, консолідацію облікового процесу слід також розглядати в стратегічному вимірі. Нажаль, такий підхід майже не представлено в економічній літературі, що й актуалізує обрану тематику дослідження.

Орієнтування облікового процесу на консолідацію знань про компетенції й системи діяльності підприємств, які прагнуть утворити КС вимагає розробки відповідного алгоритму дій щодо консолідації інформації про суб'єктів інтеграції. Дії ж системи стратегічного обліку відбуватимуться в рамках ключових факторів успіху підприємства, що визначаються наявними у нього ресурсами й можливостями. Нажаль, наявні розробки в сфері організації облікового процесу, як правило, обмежуються навчальною літературою [10, 11].

Відповідно, метою статті є розвиток обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства, орієнтованого на покращення його конкурентного позиціонування та консолідацію інформації про компетенції раніше відокремлених суб'єктів господарювання. При цьому термінологія "консолідація обліку" визначається не в контексті окремих П(С)БО (в даному аспекті [6, 7]), які визначають процес консолідації звітності як об'єднанні інформації, що знаходиться в звітності материнської і дочірньої компаній. Тут орієнтування йде на визначення "консолідованої інформації", означене А.С.Дерев'янка та М.Н.Солощук [4], через створення відкритого знання (певною мірою обробленого й переформатованого), необхідного для обслуговування інформаційних потреб певної соціальної групи. Означена інфо-

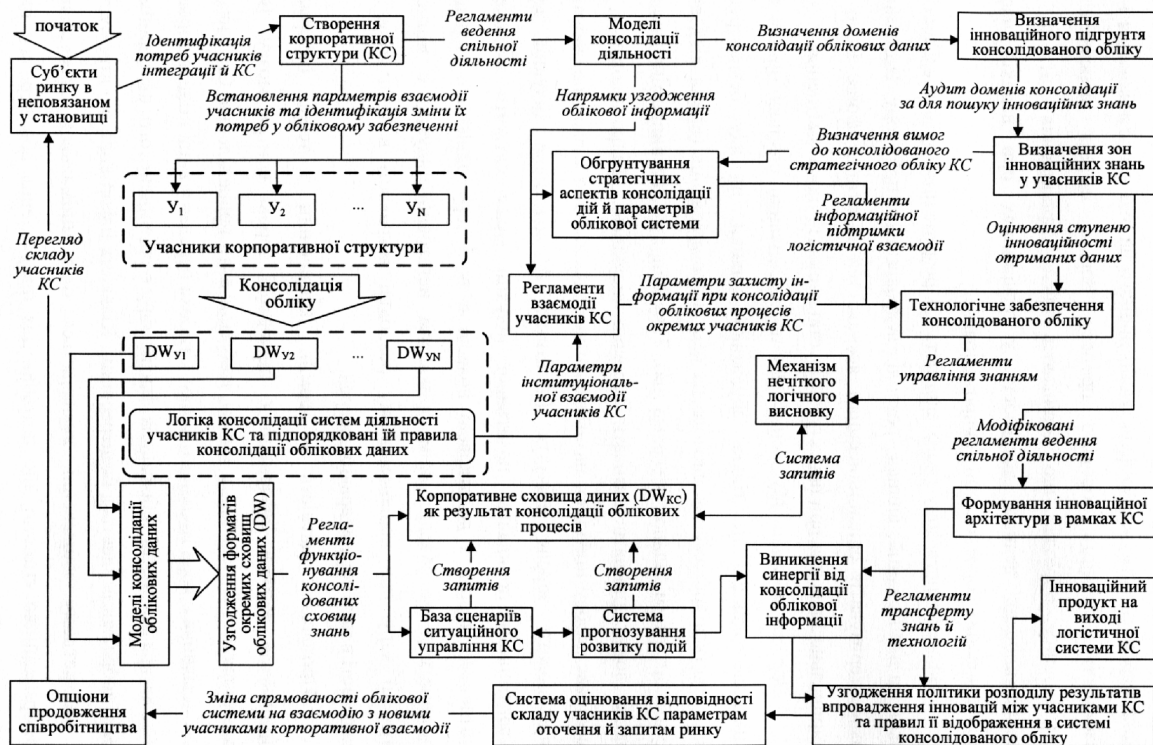
рмаційно-аналітична діяльність (діяльність щодо збирання та аналізу інформації стосовно бізнес-оточення), відповідно до розробок Р.В.Баранніка [2], може ідентифікуватися як "конкурентна розвідка". Дійсно, метою консолідованого обліку повинно бути саме прогнозування й передбачення намірів конкурентів, вивчення основних тенденцій бізнесу, аналіз можливих ризиків тощо.

Для реалізації мети дослідження пропонується використання терміну "консолідація обліку" з точки зору його подання як процесу, на виході якого отримується консолідована інформація. Зрозуміло, що такий процес консолідованого обліку у корпоративних структурах (КС) вимагає як належної організації (реалізується шляхом впровадження системи консолідованого обліку (КСО), орієнтованої на стратегічні аспекти облікової обробки фактів господарської діяльності КС), так і врахування певних особливостей КС, пов'язаних з наявністю різних інтересів й очікувань учасників корпоративних відносин.

Саме такі особливості дозволяють нам висунути гіпотезу про доцільність застосування концепції динамічної спроможності фірми (мету обліку зводить до фіксування знань, які визначає як складні для імітації активи [3]) в якості підґрунтя процесу консолідації облікових даних. При цьому, як видно з рисунка, консолідація обліку відбувається паралельно з процесами інтеграції (метою облікової системи є ідентифікація потреб відокремлених суб'єктів ринку, які знаходяться у непов'язаному становищі й для яких відсутні параметри корпоративних обмежень).

Розглядаючи процес утворення КСО, перш за все слід ідентифікувати цілі консолідації обліку. Головною з них (поряд з такими цілями, як забезпечення взаємного доступу до практичного досвіду й експертних даних, визначення необхідних консолідованих облікових номенклатур, формування інноваційної системи на підґрунті дифузії корпоративних знань тощо) є створення належного контексту, що дозволяв би співвіднести інформаційні системи окремих учасників (У) корпоративних структур з потребами системи корпоративного управління. Створення такого контексту являє собою процес поєднання механізму фільтрації облікової інформації з системами інтелектуального аналізу даних (так званого Data Mining). Метою такого аналізу є виділення цінних елементів серед загального інформаційного шуму шляхом агрегування значних обсягів ретроспективної й оперативної інформації, сконцентрованої в інформаційних сховищах (тут використовуються певного роду оптимізаційні й статистичні методи, доказова аргументація й дерева рішень, інтелектуальні агенти й нейронні мережі тощо).

Організація такої обробки консолідованої інформації потребує

формування певного роду сховищ даних (на рисунку позначено через DW, від англ. Data Warehouse [14]), розподілених на індивідуальні ($DW_{y1}, DW_{y2}, \dots DW_{yN}$) та корпоративну (DW_{KC}). Взаємодія з DW_{KC} потребує створення процедур кодифікації даних окремих учасників КС, що дозволить скриті локальні знання окремих учасників перетворити на доступні для широкого застосування. Основу такої взаємодії складає означений на рисунку комплекс дій, орієнтованих на консолідацію форматів різних DW, розробку системи запитів й бази сценаріїв ситуаційного управління, формування технологічного забезпечення консолідованого обліку, обґрунтування системи прогнозування розвитку подій. При цьому, інструментарієм поєднання ситуаційного підходу до управління КС з процедурами інтелектуального аналізу даних є наведений на рисунку механізм нечіткого логічного висновку.

Розглядаючи процес формування КСО, слід виділити області консолідації даних, інформації та знань учасників КС. Тут, орієнтуючись на [4], можна виділити: відомості про зовнішнє оточення, дані про внутрішні процеси, інформацію про необхідну споживачу цінність (маркетинг) та варіанти її доставки (логістика), плани досягнення синергії потенціалу (перспектива навчання та розвитку моделей BSC [5]) тощо. Консолідація обліку в рамках цих доменів реалізується шляхом створення системи регламентів (ведення спільної діяльності, логістичної взаємодії, трансферту знань і технологій та управління знанням). Дія даних регламентів спрямована на надання доступу учасникам КС до відомостей про наявні компетенції один-одного. При цьому здійснюється не просто регламентація доступу до системи діяльності інших учасників. Відбувається одночасне виділення цільових показників, співвіднесених з напрямками узгодження корпоративної взаємодії.

За таких умов консолідація обліку дозволяє створити умови виникнення синергії потенціалів учасників КС саме через можливість представлення КС у вигляді інноваційної архітектури, яка в змозі швидко змінювати склад учасників й параметри взаємодії між ними. Обліковий процес у даному випадку ототожнюється з сітьовою інноваційною інфраструктурою, що забезпечує вже не консолідацію даних, а передавання інноваційних знань. Відповідно й наповнення корпоративного сховища даних базуватиметься на документуванні й картуванні наявних у КС знань. При цьому, орієнтуючись на рисунок, можна стверджувати, що ефективна інноваційна діяльність КС можлива лише через визначення корпоративних ключових компетенцій, пов'язаних зі спільним знанням. Відповідно, саме консолідований облік забезпечуватиме зв'язування таких знань з системою документування господарських операцій та з бізнес-процесами, які відбуваються всередині КС.

Таким чином, нами запропоновано підхід до консолідації обліку, як функції менеджменту, для забезпечення потреб управління інтегрованими корпоративними структурами. Особливістю пропозицій є їх інноваційна спрямованість, оскільки обрана політика консолідації облікових даних непрямо обґрунтовує також особливості інноваційної політики та спрямування ресурсів знань учасників корпоративних структур на виробництво інноваційного продукту (шляхом підтримки варіантів виникнення синергії компетенцій представників КС). Доведено також можливість підвищення ефективності життєдіяльності корпоративного утворення шляхом створення консолідованого сховища даних, для чого запропоновано варіанти регламентування та структурної організації такого сховища. Разом з тим потребує проведення подальших досліджень визначення особливостей застосування інструментарію інтелектуального аналізу даних за умови різних варіантів консолідації облікового процесу, що залежатимуть від типів корпоративних структур.

1. О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине: Закон Украины // Все о бухгалтерском учете. – 1999. – №11. – С.3-9.
2. Бараннік Р.В. Конкурентна розвідка: уявність та реальність // Право України. – 2007. – №11. – С.72-76.
3. Бухвалов А.В. Реальные опционы в менеджменте: классификация и приложения // Российский журнал менеджмента. – 2004. – №2. – С.27-56.
4. Деревянко А.С., Солощук М.Н. Технологии и средства консолидации информации. – Харьков: НТУ "ХПИ", 2008. – 432 с.
5. Каплан Р., Нортон Д. Организация, ориентированная на стратегию. Как в новой бизнес-среде преуспевают организации, применяющие сбалансированную систему показателей. – М.: Олимп-Бизнес, 2005. – 416 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 – "Об'єднання підприємств" // <http://www.liga.net>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 – "Консолідована звітність" // <http://www.liga.net>.
8. Попов Д. Эволюция показателей стратегии развития предприятия // Управление компанией. – 2003. – №2. – С.17-23.
9. Райан Б. Стратегический учет для руководителя. – М.: Аудит, Юнити, 1998. – 616 с.
10. Свірко С.В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах. – К.: КНЕУ, 2004. – 380 с.
11. Сопко В., Загородний В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.
12. Стратегический учет / Под. ред. В.Э.Каримова. – М.: Омега-Л, 2005. – 168 с.
13. Управление эффективностью бизнеса. Концепция Business Performance Management / Е.Ю.Духонин, Д.В.Исаев, Е.Л.Мостовой и др.; Под ред. Г.В.Генса. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 270 с.
14. Bhansali N. Strategic data warehousing: achieving alignment with business. – Boston: CRC Press, 2010. – 200 p.

Отримано 12.05.2010